

І.П. Ковальчук, Н.Т. Тверезовська, В.П. Сидорко
Л.Ю. Кочеригін, Н.Я. Сидорко, Н.М. Грицишин

ТЕРМІНОЛОГІЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

2015

УДК 332.3(038)
ББК 65.32-5Я7
Т35

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-18546) від 25.11.2014 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

ДАЦЕНКО Людмила Миколаївна – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії та картографії Київського національного університету імені Тараса Шевченка

БУДЗЯК Василь Миронович – доктор економічних наук, професор кафедри управління земельними ресурсами Національного університету біоресурсів і природокористування України

ЄВТУХ Микола Борисович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

Термінологія землеустрою: навчальний посібник для студентів ВНЗ II-IV **Т35** рівнів акредитації з галузі знань 0801 «Геодезія та землеустрій», а також студентів спеціальності «Професійна освіта» (за профілем «Землеустрій та кадастр») / І.П. Ковальчук, Н.Т. Тверезовська, В.П. Сидорко, Л.Ю. Кочеригін, Н.Я. Сидорко, Н.М. Грицишин / За ред. д. геогр. н., проф. І.П.Ковальчука. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2015. – 1016 с.

ISBN 978-617-640-191-9

Навчальний посібник містить узагальнений і систематизований поняттєво-термінологічний апарат з питань землевпорядкування і його геодезично-картографічного, проектного, геоінформаційного, технічного забезпечення, який використовується в нормативно-правових актах сфери земельних відносин, землевпорядних дисциплінах, науковій і методичній літературі, словниках і довідниках землевпорядної, нормативно-правової, еколого-економічної та геодезично-картографічної тематики.

Навчальний посібник призначений для надання методичної допомоги викладачам, студентам, науковим працівникам, перекладачам і фахівцям в галузі геодезії, картографії та землеустрою.

УДК 332.3(038)
ББК 65.32-5Я7

ISBN 978-617-640-191-9

© Ковальчук І.П., Тверезовська Н.Т.,
Сидорко В.П., Кочеригін Л.Ю.,
Сидорко Н.Я., Грицишин Н.М., 2015

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник «Термінологія землеустрою» призначений для студентів вищих навчальних закладів України II-IV рівня акредитації в галузі знань 0801 «Геодезія та землеустрій», а також студентів спеціальності «Професійна освіта» за профілем (спеціалізацією) «Землеустрій та кадастр». Він орієнтований на майбутніх фахівців, які вивчають дисципліни геодезичного, землевпорядного, картографічного, проектувального, управлінського, земельно-кадастрового спрямування, на викладачів, працівників сфери землевпорядкування, широке коло читачів, які цікавляться проблемами земельних відносин і землеустрою, геодезично-картографічного забезпечення землеустрою, охорони та раціонального використання земельних ресурсів.

Структура посібника побудована таким чином, що в ньому в алфавітному порядку подаються наукові терміни, які використовуються у навчальних дисциплінах сфери землевпорядкування, землекористування і земельних відносин, управління земельними ресурсами, а також навчальних предметах з суміжних галузей знань – геодезії, картографії, геоінформаційних систем, кадастру, економіки природокористування, правознавства, охорони природи тощо. Ці терміни використовуються також у законодавчих документах сфери земельних відносин, довідниках, енциклопедіях, словниках, навчальних посібниках і підручниках сфери землекористування і землеустрою, нормативно-правових актах, державних стандартах України та ін. документах. У випадках наявності різного трактування термінів і понять подаються основні їх варіанти. Автори не ставили завдання подавати авторський варіант терміну.

Специфікою пропонованого увазі читачів посібника «Термінологія землеустрою» є відображення джерел інформації, з яких запозичений цей термін чи поняття або показник відразу після наведеного терміну. Ця обставина дозволяє відразу оцінити рівень актуальності наведеного терміну чи поняття і визначити, чи є потреба шукати досконалішого варіанту визначення.

Звернемо увагу також на те, що частина наведених понять і термінів зазнала змін у зв'язку з трансформаційними процесами, що відбуваються у сфері соціально-економічних відносин в державі. Ці терміни варто розглядати як такі, що відображають історію розвитку землеустрою і землекористування.

Зазначимо також, що сфера землекористування і землеустрою володіє як власним поняттєво-термінологічним апаратом, виробленим впродовж кількох століть, так і використовує терміни і поняття суміжних з ними галузей знань і наук. Ці обставини створюють небезпеку неврахування частини термінів і понять при укладанні посібника «Термінологія землеустрою». Вважаємо, що цього недоліку нам не вдалося позбавитися. Тому автори і науковий редактор будуть вдячні неупередженим читачам за зауваження, побажання і пропозиції, спрямовані на удосконалення як форми, так і змісту навчального посібника. Зауваження і побажання прохання надсилати за адресою: кафедра геодезії та картографії Національного університету біоресурсів і природокористування України, вул. Васильківська, 17, м. Київ, 03040; kovalchukip@ukr.net.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

А

Абрис –

1) схематичне креслення ділянки місцевості.

ДСТУ 2393-94. ГЕОДЕЗІЯ. Терміни та визначення. (2.ТОПОГРАФІЯ, п.6.17), м. Київ, 1995. – 66 с.

2) кресленик, зроблений в польових умовах, від руки з позначенням на ньому даних промірів, необхідних для укладання точного плану.

При знімальних роботах – виконане від руки креслення з позначеннями на ньому даних, необхідних для складання плану гірничих робіт, плану поверхні чи іншого графічного документа;

УРЕ: Видання друге у 12 т. – К.: Головна редакція УРЕ, 1977-1985 (Т.1, стор. 13).

3) а) лінійні обриси предмета, контур;

б) при знімальних роботах – виконане від руки креслення з позначеннями на ньому даних, необхідних для укладання плану гірничих робіт, плану поверхні чи іншого графічного документа;

в) контур відтворюваного зображення. Абрис, який нанесено на прозору креслярську плівку, після викреслювання по ньому зображення є фотоформою для перенесення на друкарську форму;

МАЛА ГІРНИЧА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ. В 3-х т. / За ред. В.С. Білецького. – Донецьк: «Донбас», 2004. – ISBN№ 966-7804-14-3 (Т.1 стор. 12)

4) абриси предмета, контур. Контурний малюнок;

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 2).

5) зроблений від руки при зніманні в полі приблизний план місцевості з позначенням на ньому вимірних відстаней та інших даних.

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнич А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 7)

Абрис земельної ділянки – креслення, зроблене в польових умовах від руки з позначенням на ньому промірів, потрібних для складання точного плану.

Ступень М.Г., Гулько Р.Й., Микула О.Я., Шнік Н.Р. Кадастр населених пунктів. – Львів: Новий світ – 2000, 2005.-392с.(стор. 358)

Автограф – стереофотограмметричний універсальний механічний прилад, призначений для опрацювання аерофотознімків.

ДСТУ 2685-94. ФОТОГРАММЕТРІЯ. Терміни та визначення. (КОСМІЧНА ФОТОГРАММЕТРІЯ, п.5.84), м. Київ, 1995. – 97 с.

Автоматизація – впровадження автоматизованих засобів для реалізації різноманітних процесів.

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 7).

Автоматизація стереовимірів – виконання фотограмметричних вимірювань за допомогою автоматичних приладів без участі оператора або з його частковим втручанням.

ДСТУ 2685-94. ФОТОГРАММЕТРИЯ. Терміни та визначення. (АЕРОФОТОТОПОГРАФІЯ п.2.53), м. Київ, 1995. – 97 с.

Автоматизація виробництва – вищий розвиток машинної техніки, коли регулювання та управління виробничими процесами здійснюється без безпосередньої участі людини, а лише під її контролем.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 7).

Автоматизована система –

1) організаційно-технічна система, що реалізує інформаційну технологію й об'єднує засоби обчислювальної техніки і зв'язку, методи і процедури, програмне забезпечення, фізичне середовище, персонал та інформацію, яка обробляється;

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження Порядку організації захисту інформації під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів із застосуванням вантажної митної декларації, яка містить інформацію з обмеженим доступом, що є власністю держави (Порядок, п.1.4), від 05.01.2005 № 5

2) система, що складається з комплексу інженерно-технічних засобів і засобів автоматизації її функціонування та обслуговується відповідним персоналом;

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЯДЕРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ. Облік та контроль ядерного матеріалу, фізичний захист ядерного матеріалу і ядерних установок. Тлумачний словник українських термінів. Словники термінів: українсько-англо-російський, русско-українсько-англійський, english-russian-ukrainian НП 306.7.086-2004, від 08.06.2004 № 101

3) організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів.

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження Порядку обміну фінансово-економічними даними в інформаційно-телекомунікаційній системі «Фінанси» (Порядок, п.2), від 16.07.2008 № 943

4) сукупність керованого об'єкта й автоматичних керуючих пристроїв.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 7).

Автоматизована система управління – система автоматизованої обробки інформації за активної участі людини у процесі управління.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 7).

Автоматизована технологія – процес одержання цілком закінчених землевпорядних рішень за заздальгідь заданими програмами, який здійснюється з використанням автоматизованого робочого місця (АРМ) землевпорядника-проектувальника. Для цього потрібно спеціальне технічне, програмне й інформаційне забезпечення.

ТРЕТЯК А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій. Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006. – 528 с.: іл. (стор. 210)

Автоматизована картографічна система – виробнича система, що об'єднує комплекси технічних програм та інформаційних засобів автоматизованого укладання карт; складена з підсистем, які забезпечують введення в ЕОМ даних, що містяться у вихідних картографічних документах, обробку і зберігання цифрової картографічної інформації, виведення цифрової карти або графічної копії.

ШЕВЧУК П.М., ЛЕПЕТЮК Б.Д., СМАГЛЮК Ю.М., ПОЛІЩУК Ю.В. Тлумачний словник з питань цифрового картографування, кадастральних і інформаційних систем. Основні терміни. – ГУГКК, ТУ ГШ Збройних сил України, УТ ГАЗК. – К., 1992

Автоматизована обробка даних – обробка даних, що виконується автоматичними засобами за можливої участі людини.

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф.Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 7)

Автоматизована система управління (АСУ) – комплекс технічних, інформаційних та інших засобів, що дозволяють проводити виробничі процеси без безпосередньої участі людини у керуванні ними.

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф.Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 7)

Автоматизована система державного земельного кадастру –

1) інформаційна система, що містить відомості про правовий режим земель, державну реєстрацію земельних ділянок, кадастрове зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічну оцінку земель, грошову оцінку земельних ділянок, облік кількості та якості земель;

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ПО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСАХ

УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження Тимчасового порядку ведення державного реєстру земель. (Тимчасовий порядок, п.1.2), від 02.07.2003 № 174 [z0641-03]

2) це єдиний на всю територію України програмно-технічний комплекс збору, обробки, систематизації, збереження, аналізу та захисту відомостей і документів державного земельного кадастру в електронному вигляді.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ІЗ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ. КОНЦЕПЦІЯ єдиної системи нормативно-правових актів у сфері державного земельного кадастру (Терміни, п. 2.11), від 12.12.2008 № 610

Автоматизований стереокомпаратор – стереокомпаратор, в якому результати вимірювань автоматично реєструються на носіях інформації (магнітній стрічці, диску, перфострічці або папері).

ДСТУ 2685-94. ФОТОГРАММЕТРІЯ. Терміни та визначення. (КОСМІЧНА ФОТОГРАММЕТРІЯ, п.5.21), м. Київ, 1995. – 97 с.

Автомобільна дорога –

1) лінійний комплекс інженерних та допоміжних споруд, призначених для безперервного, безпечного та зручного проїзду транспортних засобів з нормативними технічними характеристиками та навантаженнями, що забезпечує внутрішньодержавні та міжнародні перевезення пасажирів і вантажів;

ЗАКОН УКРАЇНИ Про реконструкцію та експлуатацію на платній основі автомобільної дороги Київ-Одеса на ділянці, від Жашкова до Червонознам'янки (ст.1), м. Київ, від 22 травня 2003 року № 855-IV [855-15]

2) лінійний комплекс інженерних споруд, призначений для безперервного, безпечного та зручного руху транспортних засобів.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ УКРАЇНИ Про затвердження форм звітності у сфері дорожнього господарства та інструкцій щодо їх заповнення (ІНСТРУКЦІЯ із складання звітності за формою № 1-ДГ «Звіт про ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування». Розд.4), від 19.07.2006 № 284 [z0930-06]

Автомобільна (позаміська) дорога – лінійна споруда з інженерними та допоміжними спорудами і службами, які призначені для зручного та безпечного проїзду транспортних засобів з допустимими технічними характеристиками та навантаженнями, що забезпечує внутрішньодержавні та міжнародні перевезення пасажирів і вантажів.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг (Стаття 1), м. Київ, від 14 грудня 1999 року № 1286-XIV [1286-14]

Автомобільна (позаміська) дорога загального користування (далі – автомобільна дорога) – лінійна споруда з інженерними та допоміжними спорудами і службами, що розміщена на землях державної власності, призначена для зручного та безпечного проїзду всіх транспортних засобів з допустимими габаритами та навантаженнями і є державною власністю.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Про концесію на будівництво та реконструкцію автомобільних доріг (п.2), м. Київ, від 04 липня 1998 року № 735/98 [735/98]

Автомобільна дорога, вулиця (дорога) –

1) частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, і обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій);

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ПОСТАНОВА Про Правила дорожнього руху (Правила, п.1.10), від 10 жовтня 2001 р. № 1306 [1306-2001-п], м. Київ

2) являє собою частину території, в тому числі в населеному пункті, призначену для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розміщеними на ній спорудами;

ЗАКОН УКРАЇНИ Про дорожній рух (ст.21), м. Київ, від 30 червня 1993 року № 3353-ХІІ [3353-12]

3) частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів з усіма розташованими на ній спорудами;

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ПОСТАНОВА Про затвердження Правил дорожнього руху (п.1.9), від 31 грудня 1993 р. № 1094 Київ [1094-93-п] (Постанова втратила чинність на підставі Постанови КМ № 1306 [1306-2001-п], від 10.10.2001)

4) частина території, у тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, й обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу.

МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження Інструкції з улаштування та експлуатації залізничних переїздів (Інструкція, п.1.3) № 469, від 12.07.2002 [z0633-02], м. Київ

Автомобільна дорога ґрунтова – профільована ґрунтова дорога або дорога, проїзна частина якої поліпшена введенням каркасних добавок (гравію, шлаку та ін.). Це нижчий тип покриття, який потребує постійного вирівнювання для запобігання виникненню колій.

МІНІСТЕРСТВО СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження форм державної статистичної звітності по дорожньому господарству загального користування та Інструкцій щодо їх заповнення (Розд. IV) № 216, від 15 серпня 1997 року, м. Київ [z0426-97] (Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 441/481 (z0947-04) від 15.07.2004)

Автомобільна дорога з твердим покриттям – автомобільна дорога з одношаровим чи багатшаровим дорожнім покриттям, яке складається з різних

видів ущільнених дорожніх сумішей або кам'яних матеріалів (щебінь, гравій, шлак), оброблених або не оброблених в'язучими речовинами.

МІНІСТЕРСТВО СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження форм державної статистичної звітності по дорожньому господарству загального користування та Інструкцій щодо їх заповнення (Розд. IV) № 216, від 15 серпня 1997 року, м. Київ [z0426-97] (Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 441/481 (z0947-04) від 15.07.2004)

Автомобільні дороги державного значення – дороги, суміщені з міжнародними транспортними коридорами та міжнародними автомагістралями категорії «Є», з'єднують столицю України – місто Київ з адміністративним центром АР Крим, адміністративними центрами областей та містами державного підпорядкування, основні міжнародні прикордонні пункти пропуску автомобільного транспорту, морські та авіаційні порти міжнародного значення, найважливіші об'єкти національного культурного надбання, курортні зони та великі промислові і культурні центри країни.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ. ІНСТРУКЦІЯ із складання річної форми державного статистичного спостереження № 1-ДГ «Звіт про наявність автомобільних доріг загального користування та їх благоустрій», від 15.07.2004 № 441/481 (z0947-04) {Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 265/263 від 21.06.2006}.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження форм державних статистичних спостережень у сфері дорожнього господарства та інструкцій щодо їх заповнення (ІНСТРУКЦІЯ із складання квартальної форми державного статистичного спостереження № Д-1 «Звіт про ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування»), від 15.07.2004 № 441/481 {Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 265/263 від 21.06.2006}

Автомобільні дороги місцевого значення –

1) дороги, що з'єднують адміністративні центри АР Крим та областей між собою і з адміністративними центрами районів, міст обласного підпорядкування, а також міста обласного підпорядкування й адміністративні райони між собою, адміністративні центри районів із адміністративними центрами сільських населених пунктів у межах району та ці населені пункти між собою, населені пункти в межах району із залізничними станціями, аеропортами, річковими портами, об'єктами національного культурного надбання та природно-заповідного фонду з мережею інших доріг загального користування, прикордонні пункти пропуску автомобільного транспорту;

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження форм державних статистичних спостережень у сфері дорожнього господарства та інструкцій щодо їх заповнення (ІНСТРУКЦІЯ із складання квартальної форми державного статистичного спостереження № Д-1

«Звіт про ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування»», від 15.07.2004 № 441/481 {Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 265/263 від 21.06.2006}

2) дороги, що з'єднують адміністративні центри Автономної Республіки Крим та областей між собою і з адміністративними центрами районів, містами обласного підпорядкування, а також міста обласного підпорядкування та адміністративні центри районів між собою, адміністративні центри районів з адміністративними центрами сільських населених пунктів у межах району та ці населені пункти між собою, населені пункти в межах району з залізничними станціями, аеропортами, річковими портами, об'єктами національного культурного надбання та природно-заповідного фонду з мережею інших доріг загального користування. прикордонні пункти пропуску автомобільного транспорту.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ. ІНСТРУКЦІЯ із складання річної форми державного статистичного спостереження № 1-ДГ «Звіт про наявність автомобільних доріг загального користування та їх благоустрій», від 15.07.2004 № 441/481 (з0947-04) {Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 265/263 від 21.06.2006}.

Автомобільні дороги загального користування України – це автомобільні дороги, які забезпечують внутрішньодержавні та міжнародні перевезення пасажирів і вантажів, ураховують адміністративно-територіальний поділ країни, з'єднують населені пункти і є складовою частиною єдиної транспортної системи держави. Автомобільні дороги поділяються на дороги державного і місцевого значення

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження форм державних статистичних спостережень у сфері дорожнього господарства та інструкцій щодо їх заповнення (ІНСТРУКЦІЯ із складання квартальної форми державного статистичного спостереження № Д-1 «Звіт про ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування»», від 15.07.2004 № 441/481 {Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 265/263 від 21.06.2006}

Автомобільні дороги загального користування України та сільські дороги України – це дороги державного та місцевого значення, які забезпечують внутрішньодержавні та міжнародні перевезення пасажирів і вантажів із врахуванням адміністративно-територіального поділу держави, з'єднують населені пункти і є складовою частиною єдиної транспортної системи держави.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про джерела фінансування дорожнього господарства України (ст.1), м. Київ 18 вересня 1991 року № 1562-12 [1562-12]

Автомобільні позаміські дороги загального користування і сільські дороги України – це автомобільні дороги, які забезпечують

внутрішньодержавні та міжнародні перевезення пасажирів і вантажів, ураховують адміністративно-територіальний поділ країни, з'єднують населені пункти і є складовою частиною єдиної транспортної системи держави. Автомобільні дороги поділяються на дороги державного та місцевого значення.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ. ІНСТРУКЦІЯ із складання річної форми державного статистичного спостереження № 1-ДГ «Звіт про наявність автомобільних доріг загального користування та їх благоустрій», від 15.07.2004 № 441/481 (з0947-04) {Наказ втратив чинність на підставі Наказу Державного комітету статистики № 265/263 від 21.06.2006}

Автомобільна (позаміська) дорога – лінійна споруда з інженерними та допоміжними спорудами та службами, які призначені для зручного та безпечного проїзду транспортних засобів з допустимими технічними характеристиками та навантаженнями, що забезпечує внутрідержавні та міжнародні перевезення пасажирів і вантажів.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг (ст. 1), м. Київ, від 14 грудня 1999 року № 1286-XIV [1286-14]

Автомобільні шляхи спеціального призначення – це під'їзди до військових та інших режимних об'єктів, великих залізничних вузлів, станцій, переправ, морських та річкових портів, а також автомобільні дороги оборонного значення.

ГОЛОВА СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (Звід відомостей, п.5) № 52, від 01.03.2001 [з0264-01]

Автопавільйон – пасажирський павільйон на зупинкових пунктах автобусних ліній.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 8).

Автопавільйони – споруди на автомобільній дорозі, які призначені для очікування пасажирами автобусів чи інших маршрутних транспортних засобів у місцях зупинок, де не відбувається касовий продаж квитків;

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРИГ УКРАЇНИ Про затвердження форм звітності у сфері дорожнього господарства та інструкції щодо їх заповнення (ІНСТРУКЦІЯ із складання звітності за формою № 1-ДГ «Звіт про ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування». Розд.4), від 19.07.2006 № 284 [з0930-06]

Авторський ескіз карти (авторський ескіз) – первинний варіант змісту запроєктованої карти, виконаний у масштабі і проекції, близьких до карти, що укладається.

Примітка. Авторський ескіз відповідає авторському оригіналу карти.

ДСТУ 2757-94. КАРТОГРАФІЯ. Терміни та визначення. (1.ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ, п.1.9), м. Київ. 1996. – 98 с.

Авторський макет карти (авторський макет) – макет спеціального змісту в його повному обсязі разом з легендою (умовними позначеннями), виконаний на підготовленій для цього раніше географічній основі.

ДСТУ 2757-94. КАРТОГРАФІЯ. Терміни та визначення. (1.ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ, п.1.10), м. Київ. 1996. – 98 с.

Агробіоценоз –

1) вторинний, змінений людиною біоценоз; штучно створене людиною угруповання рослин, тварин, грибів і мікроорганізмів у вигляді посівів або насаджень культурних рослин.

Мусієнко М.М. та ін. ЕКОЛОГІЯ: Тлумачний словник. – К.: Либідь, 2004. – 376 с. – Укр. і рос. мовами (стор. 19)

2) світ рослин, тварин і мікроорганізмів у зв'язку з усіма іншими елементами середовища на землях сільськогосподарського користування, зайнятих під посіви або посадку культурних рослин.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 10).

Агроекологічне обґрунтування – документ установленого зразка, що видається науково-дослідною установою відповідно до визначених критеріїв та нормативних показників придатності угідь, які належать до земель сільськогосподарського призначення і за своїм агроекологічним станом відповідають вимогам до спеціальних сировинних зон.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ПОСТАНОВА Про затвердження Порядку надання статусу спеціальної зони з виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування (Порядок, п.2), від 3 жовтня 2007 р. № 1195, м. Київ

Агроекологічна зона вирощування сільськогосподарських культур (агрокотип) – найбільша із систематичних одиниць типології. Агрокотип поєднує землі за орографічними ознаками і чинниками, з якими пов'язані гравітаційні і гідродинамічні процеси, що відбуваються у природі, особливості міграції і нагромадження речовин, у тому числі забруднювальних, механізм їхнього внесення і винесення, а також формування агроекологічних режимів.

ТРЕТЯК А.М. Землепорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій. Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006. – 528 с.: іл. (стор. 178)

Агроекологічні чинники – це чинники природного середовища, що зумовлюють ріст і розвиток рослин.

Агроекологічні чинники поділяють на три види: абіотичні (чинники неживої природи); біотичні (рослини і живі організми); антропогенні (спричинені діяльністю людини).

ТРЕТЯК А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій. Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006.- 528 с.: іл. (стор. 180)

Агроекологічний комплекс земель або тип землекористування – це сукупність агроекологічно однорідних ділянок, що входять у визначену систему устрою території з погляду інвестиційної привабливості землекористування.

ТРЕТЯК А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій. Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006. – 528 с.: іл. (стор. 179)

Агроекологічний підклас земель – остання, нижча систематична одиниця типології. Він є екологічно однорідним масивом (ділянкою) землі, яку називають екотипом, з конкретними параметрами життєвих умов, що задовольняють ті або інші сільськогосподарські рослини. Як правило, екологічно однорідні ділянки є однаковими за ґрунтами, підстильними породами, ступенем зволоження, крутістю і формою схилу, іншими параметрами.

ТРЕТЯК А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій. Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006. – 528 с.: іл. (стор. 178)

Агроекологічні режими – це показники, що характеризують сукупний вплив різних чинників на хід і спрямованість процесів життєзабезпечення сільськогосподарських рослин.

Агроекологічними режимами є радіаційний, тепловий, харчовий, водний, повітряний та ін.

Найважливіші показники агроекологічних режимів: трофність (запаси елементів мінерального живлення в підстилюючих породах, ґрунтах і коренедоступних ґрунтових водах); фізико-механічна стійкість; проточність; лужність; засоленість; зволоження.

ТРЕТЯК А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій. Навч. посібник. – К.: Вища освіта, 2006. – 528 с.: іл. (стор. 180)

Агроекологія (екологія сільськогосподарська) –

1) розділ техноекології, що вивчає взаємозв'язки сільськогосподарських рослин, тварин та довкілля, інакше кажучи, досліджує складні динамічні системи, створені на земній поверхні людиною (агробіоценози, агробіогеоценози та агроландшафти, в які вони об'єднуються);

Мусієнко М.М. та ін. ЕКОЛОГІЯ: Тлумачний словник. – К.: Либідь, 2004. – 376 с. – Укр. і рос. мовами. (стор. 20)

2) наукова дисципліна про агроценози, яка розглядає як центральний об'єкт вид або сорт, заради якого створюється агроценоз. Наука про агроекосистеми;

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 8)

3) розділ екології, що вивчає вплив сільськогосподарського виробництва на стан навколишнього середовища.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 10).

Агроекосистема (агробіогеоценоз) –

1) екосистема зі штучно створеним біотичним угрупованням (біогеоценозом), що дає сільськогосподарську продукцію;

Мусієнко М.М. та ін. ЕКОЛОГІЯ: Тлумачний словник. – К.: Либідь, 2004. – 376 с. – Укр. і рос. мовами (стор. 19)

2) безрангове поняття, сукупність біогенних та абіогенних компонентів ділянки суші, яка використовується для виробництва сільськогосподарської продукції (рослинної, тваринної).

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 8)

Агрокліматичне районування – науково обґрунтований поділ території за агрокліматичними умовами вирощування сільськогосподарських культур. Основними показниками для агрокліматичного районування є світло-, тепло- та вологозабезпеченість певної території.

КРАТКИЙ АГРОКЛИМАТИЧЕСКИЙ СПРАВОЧНИК УКРАИНЫ / Под ред. Логвинова К.Т.. – Л.: Гидрометеиздат, 1976.- 256 с. (стор.7)

Агроландшафт –

1) ландшафт, основу якого становлять сільськогосподарські угіддя та лісові насадження, зокрема лісосмуги та інші захисні насадження;

ЗАКОН УКРАЇНИ Про охорону земель (ст.1), м. Київ, від 19 червня 2003 року № 962-IV

2) ділянка поверхні землі на елементі мезорельєфу, обмежена елементарним ґрунтовим ареалом чи елементарною ґрунтовою структурою при однакових геологічних, літологічних, гідрологічних та інших умовах;

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ. М.: Издательский дом «Ноосфера», 1999.

3) ландшафт агрокультурний –

а) ландшафт антропогенний із переважанням угруповань організмів, штучно сформованих людиною (агробіоценозів), які замінили природні фітоценози й зооценози на значній частині території;

б) пейзаж сільської місцевості;

Мусієнко М.М. та ін. ЕКОЛОГІЯ: Тлумачний словник. – К.: Либідь, 2004. – 376 с. – Укр. і рос. мовами (стор. 19)

4) модифіковані антропогенними впливами природні ландшафти (синонім – сільськогосподарський ландшафт).

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сонич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф.Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 8)

Агролісомеліорація –

1) розділ меліорації, що охоплює питання поліпшення природних умов сільськогосподарських угідь захисними лісовими насадженнями;

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф.Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 8)

2) система лісогосподарських заходів, спрямованих на покращення ґрунтово-гідрологічних і кліматичних умов місцевості, що робить її більш сприятливою для ведення сільського господарства;

Реймерс Н.Ф. ОСНОВНЫЕ БИОЛОГИЧЕСКИЕ ПОНЯТИЯ И ТЕРМИНЫ: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1988. – 319 с.: ил.

3) система лісівницьких заходів, спрямованих на поліпшення кліматичних і ґрунтових умов вирощування сільськогосподарських культур.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 10).

Агролісотехнічна меліорація земель – передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на забезпечення докорінного поліпшення земель шляхом використання ґрунтозахисних, стокорегулювальних та інших властивостей захисних лісових насаджень. З цією метою формуються такі поліфункціональні лісомеліоративні системи, як:

– площинні (протиерозійні) захисні лісонасадження, що забезпечують захист земель від ерозії, а водних об'єктів – від виснаження та замулення шляхом заліснення ярів, балок, крутосхилів, пісків та інших деградованих земель, а також створення прибережних захисних смуг і водоохоронних зон річок та інших водойм;

– лінійні (полезахисні) лісонасадження, що забезпечують захист від вітрової і водної ерозії та поліпшення ґрунтово-кліматичних умов сільськогосподарських угідь шляхом створення полезахисних і стокорегулювальних лісосмуг.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про меліорацію земель (ст.7), м. Київ, від 14 січня 2000 року № 1389-XIV [1389-14]

Агрономія –

1) сукупність наукових дисциплін, що досліджують закони і прийоми вирощування сільськогосподарських культур. Включає землеробство, агротехніку, агрохімію, агрофізику, рослинництво, селекцію, насіннезнавство,

фітопатологію, сільськогосподарську ентомологію, захист рослин, сільськогосподарську меліорацію;

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 8)

2) наука про хліборобство; наукові основи сільськогосподарського виробництва.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 11).

Агротехніка –

1) сфера сільськогосподарської практики, що використовує науково обґрунтовані прийоми культивування сільськогосподарських рослин (методи обробки ґрунту, внесення добрив, підготовка посівного і садивного матеріалів, збирання врожаїв і т.д.);

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 9)

2) система заходів для вирощування сільськогосподарських культур.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 11).

Агротехнічна меліорація земель – передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збільшення потужності та поліпшення агрофізичних властивостей кореневмісного шару ґрунтів. З цією метою здійснюються такі заходи, як плантажна оранка, глибоке меліоративне розпушення, щілинування, кротовий аераційний дренаж, піскування, глинування тощо.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про меліорацію земель (ст.7), м. Київ, від 14 січня 2000 року № 1389-XIV [1389-14]

Агрофізика – наука про фізичні методи дослідження умов життя рослин і фізичних процесів їх життєдіяльності.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 11).

Агрофірма – підприємство з виробництва, переробки та продажу сільськогосподарської продукції.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 11).

Агрохімія –

1) наукова дисципліна, що досліджує хімічні процеси в рослинах та

грунтах, взаємовідносини між хімічним складом ґрунтів, з одного боку, та сільськогосподарськими рослинами – з іншого, способи застосування добрив і засобів хімічної меліорації з метою поліпшення якості отримуваної продукції.

ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: Словник-довідник / Уклад.: Сохнич А.Я., Андрійшин М.В., Снітинський В.В., Солярчук Д.І., Горлачук В.В., Вюн В.Г.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Сохнича А.Я. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 252 с. (стор. 9)

2) наука про живлення рослин, застосування добрив і хімічних засобів захисту рослин з метою одержання високих сталих урожаїв.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 11).

Агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення – обов'язкове агрохімічне обстеження ґрунтів з видачею агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, в якому фіксуються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів, рівні їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про державний контроль за використанням та охороною земель (ст.1), м. Київ, від 19 червня 2003 року № 963-IV [963-15]

Агрохімічне обстеження ґрунтів – обов'язкове суцільне обстеження сільськогосподарських угідь з метою державного контролю за зміною показників родючості і забруднення ґрунтів;

ЗАКОН УКРАЇНИ Про пестициди і агрохімікати (ст.1), м. Київ, від 02 березня 1995 року № 86/95-ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ Про охорону земель (ст.1), м. Київ, від 19 червня 2003 року № 962-IV

Агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля) – документ, що містить дані щодо агрохімічної характеристики ґрунтів і стану їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами;

ЗАКОН УКРАЇНИ Про пестициди і агрохімікати (ст.1), м. Київ, від 02 березня 1995 року № 86/95-ВР

Адвокат –

1) фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»;

ЗАКОН УКРАЇНИ Про адвокатуру та адвокатську діяльність (ст. 1), м. Київ, від 05.07.2012 № 5076-VI

2) юрист, що захищає обвинуваченого або веде якусь справу в суді, а також дає поради з правових питань.

ВЕЛИКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1728 с (стор. 11).

Адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту

ЗАКОН УКРАЇНИ Про адвокатуру та адвокатську діяльність (ст. 1), м. Київ, від 05.07.2012 № 5076-VI

Адвокатське самоврядування – гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом

ЗАКОН УКРАЇНИ Про адвокатуру та адвокатську діяльність (ст. 1), м. Київ, від 05.07.2012 № 5076-VI

Адміністративна відповідальність – відповідальність за правопорушення, що передбачені Кодексом України про адміністративну відповідальність; настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою, відповідно до закону, кримінальної відповідальності.

КОДЕКС УКРАЇНИ Про адміністративні правопорушення (ст. 9), м. Київ, від 07 грудня 1984 № 8073-X

Адміністративна карта – карта, основним змістом якої є зображення території за її адміністративним поділом.

ДСТУ 2757-94. КАРТОГРАФІЯ. Терміни та визначення. (2.КАРТОГРАФІЧНІ ТВОРИ, п.2.34), м. Київ. 1996. – 98 с.

Адміністративна одиниця – це одиниця, створена та зареєстрована у порядку, встановленому законодавством.

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ. НАКАЗ Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств (Положення, п.1.3), від 16.12.2009 № 481

Адміністративна процедура – установлений в акті порядок дій фізичних та юридичних осіб, спрямований на реалізацію їх прав і виконання обов'язків або визначення повноважень державного органу, його посадової та службової особи.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ПОСТАНОВА Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів (Методологія, п.2), від 8 грудня 2009 р. № 1346, м. Київ

Адміністративна реформа – це вид політико-правової реформи, яка здійснюється у сфері виконавчої влади і стосується як її організаційної структури, функцій, кадрового забезпечення, так і взаємовідносин з місцевим самоврядуванням.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні (Розд. VII), м. Київ, від 22 липня 1998 року № 810/98